

Podgorica, 27. maj 2020.

MINISTARSTVO PROSVJETE CRNE GORE

Dr Damir Šehović, ministar

PREDMET: Inicijativa za unaprijeđenje nastavnog procesa koji se odnosi na temu antifašizma i antifašističkog nasljeđa u cilju spriječavanja širenja vaninstitucionalnog i nenaučnog osporavanja antifašizma

Poštovani gospodine ŠEHOVIĆ,

Poznato vam je da je posljednji incident u kojem je oštećen jedan od značajnijih spomenika antifašističke borbe snažno uznemirio crnogorsku javnost i izazvao reakcije brojnih subjekata, uključujući i Centar za građansko obrazovanje (CGO). Nakon informacije da je policija efikasnom akcijom otkrila počionica ovog vandalskog čina, izražavamo i ozbiljnu zabrinutost što se radi o vrlo mladom čovjeku koji je prošao ključne obrazovne faze, koje mogu i moraju oblikovati i vrijednosni okvir mladih, a koji očito nema adekvatna znanja o značaju antifašizma, kako u širem kontekstu tako i za naš identitet i društvo.

CGO je i ranije ukazivao na nedostatnosti obrazovnog sistema kad je riječ o obrazovanju o antifašizmu. Ključne uzroke za ovaj i slične nemile događaje, nalazimo u niskom nivou znanja o principima antifašizma, antifašističkoj borbi i antifašističkom nasljeđu kod mladih ljudi. Nove generacije koje prolaze kroz crnogorski obrazovni sistem nemaju, na što tužno ukazuje ovaj posljednji slučaj, oformljenu sliku o ulozi koju antifašizam igra u današnjem crnogorskom društvu a pogotovo u osiguranju unutrašnje stabilnosti, a samim tim i održivog napretka države Crne Gore.

CGO je 2018.godine objavio analizu "[Antifašizam u Crnoj Gori – između političkog trenda i obrazovne politike](#)" u kojoj se, između ostalog, ukazuje na nedostatak jasne i efektivne državne politike u promociji antifašističkog nasljeđa. Nalazi našeg [istraživanja](#), sprovedenog među studentskom populacijom krajem 2017.godine, opominju da je potrebno mnogo više raditi da bi antifašistička istorija i njene tekovine bili sadržajan dio obrazovnog sistema, a samim tim da bi i u društvu imali jači izraz. Istraživanje je, između ostalog, pokazalo da više od polovine tadašnjih studenata/kinja UDG (53,3%) i više od trećine studenata/kinja Pravnog fakulteta UCG-a (36%) nije znalo što se desilo 13. jula, tj. zašto na taj dan Crna Gora obilježava jedan od najznačajnijih državnih praznika. Takođe, više od tri četvrtine (77.5%) anketiranih studenata/kinja nijesu znali da nabroje najmanje tri narodna heroja iz Crne Gore, a manje od polovine (46,43%) anketiranih navelo je da zna ko je bio Ljubo Čupić.

Jedna od posljedica neefikasnosti formalnog obrazovnog sistema u obrazovanju o antifašizmu je i sve očiglednija zastupljenost nenaučnog revizionističkog sagledavanja događaja koji se vežu za period tokom i nakon Drugog svjetskog rata, i to kroz vaninstitucionalne izvora znanja o ovom periodu, a u koje spadaju porodica, mediji, vjerske organizacije, socijalne mreže, itd.

CGO cijeni da je neophodno temeljno sagledavanje svih izazova koje predmetni planovi i programi, nastavni materijal i metodologija, imaju prilikom predavanja antifašizma. U suprotnom, ovo značajno poglavlje naše istorije i cjelokupno antifašističko nasljeđe će biti pod prijetnjom da postane kontroverzno za građane i građanke Crne Gore, a samim tim i da dođe do šireg osporavanja antifašizma kao temeljne vrijednosti Crne Gore.

Tel: +382 20 228 479
Fax: +382 20 228 499

info@cgo-cce.org
www.cgo-cce.org

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96
81000, Podgorica, Crna Gora

www.facebook.com/cgo-cce

www.twitter.com/CGOCCE

www.instagram.com/cgo-cce

www.linkedin.com/cgo-cce

www.youtube.com/user/cgocce

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Imajući navedeno u vidu, **CGO ovim putem inicira da se preduzmu potrebne aktivnosti za unaprijeđenje nastavnog procesa koji se odnosi na temu antifašizma i antifašističkog nasljeđa u cilju sprječavanja širenja vaninstitucionalnog i nenaučnog osporavanja antifašizma.**

U tom kontekstu, **predlažemo** razvoj pomoćnog nastavnog materijala za dopunu znanja o antifašizmu i pomoćnih nastavnih alatki za predavanje kontroverznih aspekata antifašističkog nasljeđa, zatim uključivanje u nastavni proces izučavanja lokalnog antifašističkog nasljeđa i inicijativa za očuvanje lokalnog antifašističkog nasljeđa, organizacije posjeta nacionalnim i lokalnim mjestima antifašističkog sjećanja i stradanja, kao i obilaskе državnih i lokalnih muzejskih institucija koje čuvaju antifašističko nasljeđe i svjedočanstava preživjelih boraca - heroja antifašizma.

Smatramo da ove intervencije u sadržajnom i metodološkom upotpunjavanju nastavnog procesa, u jednom važnom dijelu, mogu suzbiti negativne trendove koji su se počeli opasno manifestovati u našem društvu. Naravno, za suštinsko i efikasno unaprijeđenje obrazovanja o antifašizmu potrebna je temeljna analiza, kako izazova predavanja antifašizma na nacionalnom nivou, tako i sagledavanje lokalnih specifičnosti i uključenje brojnih aktera u društvu.

Vjerujemo da predložena Inicijativa doprinosi jačanju uloge obrazovnog sistema i promociji kulture društvenog dijaloga i saradnje, demokratskih vrijednosti i kulture ljudskih prava kao sastavnih elemenata antifašizma. Smatramo i da ova Inicijativa, ukoliko bi bila sprovedena, u sebi sadrži i niz preventivnih mehanizama protiv radikalnih uvjerenja i pojave nasilnog ekstremizma, ali i adresira mlade ljude kroz modernije i njima prijemčivije oblike informisanja. Konačno, izražavamo spremnost da svojim stručnim kapacitetima pomognemo institucionalne napore u sprovođenju ove Inicijative.

S poštovanjem,

Daliborka Uljarević, izvršna direktorka

Miloš Vukanović, savjetnik

Tel: +382 20 228 479
Fax: +382 20 228 499

info@cgo-cce.org
www.cgo-cce.org

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96
81000, Podgorica, Crna Gora

www.facebook.com/cgo.cce

www.twitter.com/CGOCCE

www.instagram.com/cgo-cce

www.linkedin.com/cgo-cce

www.youtube.com/user/cgocce